

Uppgifter om gruvsamhällets storlek föreligger tidigast från år 1614, då 13 hushåll om 70 personer omtalas.

År 1683 nämns förutom en gruvgård ett tiotal arbetarestugor:

"fyra op vid gruvgården och fyra neder vid sjön". Vidare omtalas "fem stugor i kärret". Några år senare nämns elva nya stugor vid gruvgården, bl a nyttjade av bergsprängarna. Uppförda var även en smedja och några andra mindre byggnader. År 1693 omtalas ett nyuppfört styck-hus, foderhus med stall innehållande inte mindre än 28 spiltor för hästarna, samt en väderkvarn.

En karta i Riksarkivet från juni månad år 1705 upprättad av J Buschenfeldt utvisar dagbrotten vid den ca 50 meter djupa Nyköpingsgruvan, Långgruvan och Östra Finngruvan. Strax väster om brotten tycks några uthus i anslutning till gruvdriften vara belägna: inspektorsbyggnaden, styckhuset och nya bryggeriet. På en höjd norr om Långgruvan reste sig en väderkvarn, byggd år 1693, samt i dess närhet stod en timsten, förmodligen ett stort solur. På bägge sidor om Långgruvan var det stora vindverken inritade, med vars hjälp malm och vatten uppforslades ur djupen. Maskinerna drevs med hästkraft och var försedda med s k dubbel lingång, d v s då den ena linan eller rättare sagt kedjan vindades upp, vecklades den andra ut.

Ekonomi- och redskapsbyggnaderna var således huvudsakligen belägna i nära anslutning till gruvbrotten. Gruvarbetarnas bostäder, de s k bruksstugorna tycks däremot ha legat utspridda över ett stort område. Av en karta från år 1710 i Lantmäteristyrelsens arkiv, framgår deras spridning. Huvuddelen av stugorna var dels belägna i bergig gles skogsterräng väster om gruvorna, dels i lågländ terräng söder om dessa, medan endast ett fåtal låg i närheten av uppodlad åkermark eller invid sjöstränderna. Huvudbyggnaden, den s k gruvgården var belägen ung på den nuvarande öppna planen strax öster om restaurangbyggnaden. Nere vid gruvviken låg slutligen stora lastbryggor av trä.

Av denna äldsta bebyggelse vid gruvorna torde med all sannolikhet intet kvarstå i våra dagar. I samband med de ryska krigshärjningarna sommaren 1719 lades gruvgården med tillhörande uthus och övriga byggnader i aska, liksom även skedde med arbetarnas bostäder. Fienden lär t o m ej ha nöjt sig med att nedbränna husen, utan även rivit upp grunderna.